

КАРАР
19.09.2025 ел

КАРАР
№ 16

Татарстан Республикасын Сарман муниципаль
районынын Иске Имән авыл жирлеген 2035
елга кадәр чорга су белән тәэмин итү схемасын
раслау турында

«Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештырунын гомуми принциплары
турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131 номерлы Федераль закон, «Су белән тәэмин итү һәм
су бүлеп бирү турында» 2011 елның 7 декабрендәге 416 номерлы Федераль закон, «Су белән
тәэмин итү һәм су бүлеп бирү схемалары турында» РФ Хөкүмәтенен 2013 елның 5
сентябрендәге 782 номерлы карары (2025 елның 24 аперелендәге эчтәлегендә) нигезендә,
Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы «Иске Имән авыл жирлеге» муниципаль
берәмлеге Уставына таянып Татарстан Республикасы Сарманмуниципаль районы Иске Имән
авыл жирлеге башкарма комитеты карар бирә:

1. Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы Иске Имән авыл жирлегенен
2035 елга кадәр чорга су белән тәэмин итү схемасын кушымта нигезендә расларга.

2.Өлеге карарны «Татарстан Республикасынын хокукий мәгълүматнын рәсми порталы»
(PRAVO.TATARSTAN.RU) һәм Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районынын
рәсми сайтында халыкка житкерергә.

3. Өлеге карарнын үтәлешен контрольдә тотуны үземдә калдырам.

Татарстан Республикасы
Сарман муниципаль районы
Иске Имән авыл жирлеге
Башкарма комитет житәкчесе

Р.Ә.Исламова

Иске Имән авыл җирлеге
Башкарма комитет карары
белән расланды
19.09.2025 №16

**Татарстан Республикасы
Сарман муниципаль районы
Иске Имән авыл җирлеген
су белән тәэмин итү һәм ташландык
суларны агызу
СХЕМАСЫ**

Иске Имән авылы
2025 ел

Эчтәлеге

Схемалар паспорты.....	3
Кереш.....	5
1. Су белән тәмин итү схемасы.....	6
1.1 климат шартлары.....	6
1.1.1 Иске Имән авыл жирлегенең су белән тәмин итү системасы структурасын тасвирлау.....	7
1.1.2 су белән тәмин итү системаларын эшчәнлеген тасвирлау.....	10
1.1.3 су ресурслары торышы.....	11
1.2 су куллануның гамәлдәге баланслары.....	12
1.3 су белән тәмин итү өлкәсендә коммуналь ресурсларны перспектив куллану.....	14
1.4 су белән тәмин итү системалары объектларын төзелеш, реконструкция модернизацияләү буенча тәкъдимнәр.....	15
1.5 су белән тәмин итү системалары объектларын реконструкцияләү һәм модернизацияләү буенчаяңа төзелешкә капитал салуларны бәяләү	16
2 бүлек. Ташландык суларны агызу схемасы.....	18
2.1 Иске Имән авыл жирлегендә су агызу өлкәсендә гамәлдәге хәл	18
2.2 проект тәкъдимнәре.....	18
Кушымта.....	19

Иске Имән авыл җирлеге су белән тәмин итү һәм су чыгару схемасы
паспорты

Исеме	Сарман муниципаль районы Иске Имән авыл җирлегендә су белән тәмин итү һәм су чыгару схемасы
Проектның инициаторы (муниципаль заказ бирүче).	Иске Имән авыл җирлеге башлыгы башкарма комитеты
Объектның урыны	Россия, Татарстан Республикасы, Сарман районы, Иске Имән авылы.
Норматив-хокукый база эшләү өчен схемалар.	- "Су белән тәмин итү һәм су чыгару турында" 2011 елның 07 декабрендәге 416 номерлы ФЗ - СП 31.13330.2012 «Су белән тәмин итү. Тышкы челтәрләре һәм корылмалары». Актуализированная редакциясе СНИП 2.04.02.-84* Россия Төзелеш министрлыгының 27 декабрендә N 10 боерыгы белән расланган; - СП 32.13330.2012 «Канализация. Тышкы челтәрләре һәм корылмалары». Актуализированная редакциясе СНИП 2.04.03-85* Россия Төзелеш министрлыгының 2021 елның 27 декабрендә N 1023/пр боерыгы белән расланган; - Үзгәрешне раслау турында СП 32.13330.2018 "СНиП 2.04.03-85 Канализация. Тышкы челтәрләре һәм корылмалары" - Иске Имән авыл җирлеге Советының 2017 елның 27 апрелендә 49 номерлы карары белән расланган генераль планы
Схема максаты	- 2035нче елга кадәр булган һәм яңа торак фонды төзелеше өчен үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системаларын үстерү - коммуналь продукция җитештерү күләмен арттыру, аерым алганда, хезмәт күрсәтү сыйфатын күтәргәндә су белән тәмин итү буенча хезмәтләр күрсәтү, шулай ук гамәлдәге бәя сәясәтен саклау; - су белән тәмин итү системалары эшен яхшырту; - эчә торган су сыйфатын яхшырту.

Куелган максатларга ирешү ысулы	- булган су алу төөннәрен реконструкцияләү; - Иске Имән авыл жирлеген даими су белән тәэмин итү мөмкинлеген тәэмин итүче магистраль су үткәргечләр төзү; - исәпкә алу приборларын урнаштыру; - аерым торак йортларны локаль чистарту корылмалары белән жиһазлау; - терлекчелек предприятиеләрендә локаль чистарту корылмалары төзү; - әйләнә-тирә мохиткә зарарлы йогынтыны киметү.
Схеманы гамәлгә ашыру вакытлары һәм этаплары	Схема 2025 - 2035 елларда тормышка ашырылачак. Проектта 2 этап бар, аларның һәрберсендә коммуналь инфраструктураның житештерү куәтләрен реконструкцияләү планлаштырыла.
Схема чараларын гамәлгә ашырудан көтелгән нәтижеләр	1. Торак пунктның заманча коммуналь инфраструктурасын булдыру. 2. Коммуналь хезмәтләр күрсәтү сыйфатын күтәрү. 3. Су белән тәэмин итү объектларының тузу дәрәжәсен киметү. 4. Сарман муниципаль районының Иске Имән авыл жирлеге территориясендә экологик хәлне яхшырту. 5. Су белән тәэмин итү һәм су агызу объектларын модернизацияләү һәм төзү проектларын финанслау максатыннан бюджеттан тыш чыганаclar (шул исәптән шәхси инвесторлар, кредит акчалары һәм гражданның шәхси акчалары) акчаларын жәлеп итү өчен уңайлы шартлар тудыру. 6. Яңа төзелә торган торак фонды һәм житештерү, рекреация һәм социаль-мәдәни объектлар өчен билгеләнгән жир участокларын су белән тәэмин итү чөлтәрләре белән тәэмин итү.
Инвестиция программасының үтәлешен контрольдә тоту	Оператив контрольне Сарман муниципаль районының Иске Имән авыл жирлеге Башлыгы гамәлгә ашыра.

Кереш

Иске Имән авыл жирлеге су белән тээмин итү һәм су агызу схемасы түбәндәге документлар нигезендә эшләнгән:

- Территориаль планлаштыру схемалары;
- Шулай ук "Су белән тээмин итү һәм су агызу турында" 07.12.2011 N416-ФЗ федераль законы таләпләренә туры китереп.

Схема су белән тээмин итү һәм су чыгару системаларын булдыру буенча бу системаларның ышанычлылыгын, шулай ук кешеләрнең яшәве өчен куркынычсыз һәм уңайлы шартларны арттыруга юнәлтелгән өстенлекле чараларны үз эченә ала.

Су белән тээмин итү һәм су агызу схемасы:

- су белән тээмин итүнең һәм су чыгаруның үзәкләштерелгән системаларын үстерүнең төп юнәлешләре, принциплары, бурычлары һәм максатчан күрсәткечләре;

- торак пунктны үстерүне исәпкә алып, кимендә 10 ел дәвамында эчә торган, техник су куллануның фаразланган баланслары;

- үзәкләштерелгән һәм үзәкләштерелмәгән су белән тээмин итү зоналары (үзәкләштерелгән һәм үзәкләштерелмәгән су белән тээмин итү системалары кулланып башкарылган территорияләр) һәм үзәкләштерелгән су белән тээмин итү системалары исемлеге;

- салкын су белән тээмин итүнең үзәкләштерелгән системалары объектларын планлаштырылган урнаштыру карталары (схемалары);

- салкын су белән тээмин итүнең үзәкләштерелгән системалары объектларын урнаштыру планлаштырылган зоналар чикләре;

- Су белән тээмин итү һәм су бүлү схемаларын этаплар буенча, шул исәптән бу чараларның техник нигезләмәләре һәм аларны тормышка ашыру бәясен бәяләү буенча төп чаралар исемлеге.

Чаралар коммуналь инфраструктура системасының түбәндәге объектларын үз эченә ала:

1) Су белән тээмин итү:

- су белән тээмин итү челтәрләре;
- су алу.

2) Су чыгару:

- торак төзелеше зонасында аерым торак йортларны локаль чистарту корылмалары (ЛОС) белән жиһазлау;

- Терлекчелек комплекслары агымының ЛОС.

1 бүлек

Су белән тәэмин итү схемасы

1.1 Климат шартлары

Климат уртача континентальлек белән характерлана: кыш уртача салкын, жәй жылы һәм житәрлек дымлы түгел, яз кыска, жылылык тиз арта, көз йомшак, озакка сузыла. Климатның характерлы үзенчәлекләре: температураның зур үзгәрүчәнлегә, еш эрү. Еллар дәвамында явым-төшемнең тигез булмавы кайвакыт корылыкка китерә. Климатның континентальлек коэффициенты - 2, Сарман районының гидротермик коэффициенты - 1,7.

Кышкы чорның озынлыгы, 00С аша уртача тәүлеклек температураның күчү даталары арасында, уртача 5,5 ай (28.10-06.04) тәшкил итә.

Уртача көндәлек һава температурасы + 10 0С - 4,5 айдан югары булган жәйгә чорның дәвамлылыгы.

Күчеш чорларының һәрберсенен озынлыгы (көз һәм яз) якынча 1 ай тәшкил итә. Көз өчен - ноябрь, яз өчен - апрель.

Метеостанция мәгълүматлары буенча уртача күпьяллык һава температурасы + 3,9 0С тәшкил итә. Айлар буенча температураның еллык барышы шактый шома күренә, чөнки аңа сусаклагыч йогынтысы тәэсир итә.

Иң салкын ай - уртача температура -11,1 0С булган гыйнвар.

Иң эссе айның (июль) уртача айлык максималь һава температурасы + 24,5 0С тәшкил итә.

Салкын период температурасы (жылыту чорының иң салкын өлешенен уртача температурасы) -16,6 0С.

Жәй көне максималь температура + 38 ° С житә, ә торак пункт территориясендә теркәлгән абсолют минимум температура -36 ° С.

Ел дәвамында явым-төшем күләме уртача 483 мм житә.

Явым-төшем күләме һаваның пычрануын нәтижәле киметү өчен житәрлек. Иң зур чистарту йогынтысы алар елның жылы чорында, аларның саны иң күп булганда була. Әмма явым-төшемнең тигез булмавы, еш кына яңгыр рәвешендә, аларның атмосфераны чистарту факторы буларак әһәмиятен киметә.

Сезонлы туну зонасында туфрак аяз куркынычлыгы дәрәжәсе буенча зәгыйфь һәм диярлек чиста түгел. Бу районда балчык туфраклары өчен сезонлы тунуның норматив тирәнлегә 1.61 м тәшкил итә. Су үткәргеч челтәрләре траншеяларының төбе 2 - 2.5 м тирәнлектә урнашканын исәпкә алып, туңу тирәнлегеннән түбән, челтәрләрне тундыру куркынычы юк.

1.1.1 Тасвирламасы структурасын су белән тәэмин итү системасынсаклаубаш авыл жирлегә башлыгы.

Иске Имән авыл жирлегә "Сарман муниципаль районы" муниципаль берәмлегенен һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләреннән территорияләре чикләрен билгеләү һәм статусы турында "2005 елның 31

гыйнварындагы 39-ЗРТ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә оештырылган.

Иске Имән авыл жирлеге составына Иске Имән авылы (административ үзәге Сарман авылы үзәгеннән 30 км ераклыкта урнашкан), Сарысаз-Тәкерман авылы керә. Торак пункт Татарстан Республикасының көнчыгышында, Сарман муниципаль районының төньяк-көнчыгыш өлешендә урнашкан. Иске Имән авыл жирлеге төньякта Шәрләрәма авыл жирлеге белән, көнбатышта Зур Нөркәй авыл жирлеге белән, көньякта Кәүҗияв авыл жирлеге белән, көнчыгышта Сарман муниципаль районының Саклаубашавыл жирлеге белән чиктәш.

Иске Имән авыл жирлегенә гомуми мәйданы 6251,6 га тәшкил итә, шул исәптән торак пунктларның мәйданы 168,75 га, шуларның: Иске Имән авылы - 93,98 га, Сарысаз-Тәкерман авылы - 74,78 га.

Иске Имән авыл жирлеге жирләре уңдырышлы. Климат уртача дымлы. Умартачылык, терлекчелек һәм үсемлекчелек өчен шартлар бар. Бистә территориясә буенча Сарсаз елгалары ага, елга һәм чишмәләр бар.

Торак пункт территориясендә Ромашка нефть чыганагы территориясендә "Татнефть" ААҖ һәм Нөркәй нефть чыганагы территориясендә "Дружбанефть" ЯАҖ нефть чыгаруны алып баралар.

Жирлектә балалар бакчасы, авыл мәдәният йорты, авыл клубы, авыл китапханәсе, ике фельдшер-акушерлык пункты, "Газизов" крестьян-фермер хужалыгы, "Газизова" крестьян-фермер хужалыгы, "Бурганов" крестьян-фермер хужалыгы бар.

Торак пунктта массакүләм ял итү өчен зоналар бар (Сабантуй үткәрү өчен).

Иске Имән авыл жирлегенә Татарстан Республикасының башка районнары һәм Россия төбәкләре белән транспорт элементәсе хәзерге вакытта региональ һәм федераль автомобиль юллары аша гамәлгә ашырыла.

Иске Имән авыл жирлегенә төп транспорт күчәре булып региональ яки муниципальара әһәмияттәге "Мөслим - Саклов - Баш - Юлтимер" районара автомобиль юлы тора. Ул Иске Имән авылы һәм Сарысаз-Тәкерман авылы аша уза торган торак пунктның үзәк өлешендә киңлек юнәлешендә Иске Имән авыл жирлеге белән кисешә.

Иске Имән авыл жирлеге үз эшчәнлеген Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы Иске Имән авыл жирлеге Советының 2015 елның 20 ноябрендә 10 номерлы карары белән кабул ителгән Устав нигезендә гамәлгә ашыра (2024 елның 22 ноябрендәге 116 номерлы эчтәлегендә)

торак пункт территориясә бер катлы бинадан гыйбарәт.

Авыл жирлеге, агросәнәгать комплексы предприятиеләре су белән тәэмин итү чыганагы буларак, каптаж аша артезиан сулары кулланыла. Су белән тәэмин итү ихтыяжлары өчен жир өсте чыганакалары (елгалар, күлләр) аларның пычрануы арту сәбәпле кулланылмый.

Хәзерге вакытта торак пункт территориясендә хужалык-эчү һәм янгынга каршы су белән тәмин итүнең төп чыганаclarы булып артезиан сулары тора. Су алу корылмалары составына: су кабул итү корылмалары белән берләштерелгән 1 күтәрелешле насос станциясе, су манарасы һәм су үткәргеч челтәрләр керә.

Иске Имән авыл жирлеге территориясендә чишмәнең 4 каптажы теркәлгән, аларның якынча куәте 120 м3/тәт.

Чыганак 43,8 мең м3 (тәүлегенә 120 м3) житештерү куәте булган ЭВЦ суга чумдыру насосы белән жиһазландырылган.

Россия Федерациясе Баш дәүләт санитар табибының 28.01.2021 № 3 (ред. 25.06.2025) "СанПиН 2.1.3684-21 санитар кагыйдәләр һәм нормаларны раслау турында" карарлары Шәһәр һәм авыл торак пунктлары территорияләрен, су объектларына, эчә торган су һәм эчә торган су белән тәмин итүгә, атмосфера һавасына, туфракларга санитар-эпидемиологик таләпләр, торак бүлмәләр, житештерү, жәмәгать бүлмәләрен эксплуатацияләү, санитар-эпидемиягә каршы (профилактик) чаралар оештыру һәм үткәрү "

1 нче таблица

Каптажлар характеристикасы

Исеме авыл жирлеге торак пункты исеме	чишмәләр, саны данә	Скважина- лар саны данә	Скважина арның житештерү чәнлеге, м3/тәүлек	ЗСО, данә	Емкостьлар саны, данә	Су үткәргеч челтәрләре озынлыгы, км/% (тузган)
Иске Имән авыл жирлеге		4	480		4/-	6,0/120
Иске Имән авылы		2	240		4/-	3,0/60
Сарысаз- Тәкермән авылы		2	240		2/-	3,0/60

Каптаж беренче билбауның санитар саклау зонасы белән тәмин ителгән, аның зурлыгы 30 м тәшкит итә. 31.13330.2012 "Су белән тәмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар "(СНИПның актуальләштерелгән редакциясе 2.04.02.-84 *) Россия Төзелеш министрлыгының" 31.13330.2012 СПга N 5 Үзгәрешне раслау турында "23.12.2019 N 838/пр боерыгы 2.04.02-84 * Су белән тәмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар "

1 күтәрелү насос станциясе биргән һәм кулланучылар сарыф иткән су чыгымнарын көйләү өчен сыйдырышлыгы 75 м3 булган су манаралары хезмәт итә. Моннан тыш, чиста су резервуарында янгын сүндерү өчен су запасы саклана.

Иске Имән авылы

Су үткәргеч системасы каптаж һәм су манарасыннан тора, хужалык-эчү һәм янгынга каршы ихтыяжларны канәгәтләндерүне исәпкә алып. Каптаждан су насос белән су басу манарасына күтәрелә, ул каптаж өстендә калкулыкта урнашкан, манарадан су суүткәргечкә керә.

Су белән тәмин итү челтәрләренең характеристикасы

ПЭДу су үткәргеч челтәрләренең озынлыгы - 100 - 3,0 км.

Иске Имән авылының су үткәргеч челтәрләре схемасын 1 нче кушымтада.

Сарысаз-Тәкермән авылы

Су үткәргеч системасы каптаж һәм су манарасыннан тора, хужалык-эчү һәм янгынга каршы ихтыяжларны канәгәтләндерүне исәпкә алып. Каптаждан су насос белән су басу манарасына күтәрелә, ул каптаж өстендә калкулыкта урнашкан, манарадан су суүткәргечкә керә.

Су белән тәмин итү челтәрләренең характеристикасы

ПЭДу су үткәргеч челтәрләренең озынлыгы - 100 - 3,0 км.

Сарысаз-Тәкерман авылы су үткәргеч челтәрләре схемасын 2 нче кушымтада.

1.1.2 Су белән тәмин итү системаларының эшләвен тасвирлау.

Сарман муниципаль районының Иске Имән авыл жирлегенә су белән тәмин итү һәм су бүлү схемасында түбәндәге терминнар һәм билгеләмәләр кулланыла:

"су үткәргеч" - су үткәргеч корылма, су куллану урынына су жиберү өчен корылма;

"су белән тәмин итү чыганагы" - су белән тәмин итү өчен кулланылган су объекты яки жир асты сулары ятмасы;

"исәп-хисап су чыгымнары" - норматив таләпләр нигезендә билгеләнгән су белән тәмин итүнең төрле төрләре өчен су чыгымнары;

"су агызу системасы" - су кабул итү жайланмалары, квартал эчендәге челтәрләр, коллекторлар, насос станцияләре, торба үткәргечләр, су агызу чистарту корылмалары, өслек, дренаж суларын торак пунктлар территориясеннән һәм канализация суларын халыкның, жәмәгәт, сәнәгәт һәм башка предприятиеләр;

"предприятиенң эш зонасы" (эксплуатация зонасы) - су белән тәмин итү системалары объектлары урнашкан зоналарны үз эченә алган территория.

һәм (яки) су белән тәмин итүне гамәлгә ашыручы оешманың су.

һәм (яки) су чыгару, шулай ук аның абонентлары (кулланучылары) объектлары урнашкан зоналар;

"су белән тәмин итү объектының эш зонасы (технологик зона)" - су үткәргеч челтәренең бер өлеше, аның эчендә корылма кулланучыларга таләп ителгән су чыгымнарын биргәндә басымның норматив кыйммәтләрен тәмин итә ала;

"канализация чистарту корылмасының яки турыдан-туры чыгаруның эш зонасы (канализация бассейны)" - канализация челтәренең бер өлеше, аның эчендә (турыдан-туры чыгару) канализация суларын кабул итүне һәм/яки чистартуны тәмин итә ала;

"су белән тәмин итү һәм су агызу схемасы" - су белән тәмин итү системаларының торышын һәм үсеш перспективаларын график күрсәтү һәм тулы бер мәгънәле текстлы тасвирлау элементлары жыйнагасы.

һәм исәп-хисап срогына су чыгару;

"инженер инфраструктурасы схемасы" - исәпләү вакытына инженер инфраструктурасының торышын һәм үсеш перспективаларын график тәкъдим итү һәм тулы бер мәгънәле текстлы тасвирлау жыйнагасын инфраструктурасын хисап вакыты.

1.1.3 Су ресурслары торышы

Су белән тәмин итү чыганаclarының кыскача характеристикасы.

Иске Имән авыл жирлеге торак пунктларын су белән тәмин итү жир асты суларын куллануга нигезлэнгән. Су белән тәмин итү Иске Имән авылында урнашкан ике артезиан скважинасыннан һәм Сарысаз-Тәкерман авылында ике скважинадан башкарыла.

Бу су алу скважиналары өчен гидрогеологик нәтижеләр эшләнде һәм санитар саклау зоналарын оештыруның алдан нигезләмәләре бирелде.

Жир асты суларының сыйфатын контрольдә тоту Зәй районында һәм Зәй шәһәрндә "Татарстан Республикасында гигиена һәм эпидемиология үзәге" ФБУЗ филиалының аккредитациялэнгән сынау лабораториясе тарафыннан башкарыла. Су сыйфаты Россия Федерациясе Баш дәүләт санитар табибының 28.01.2021 № 3 Карары таләпләренә туры килә. (ред. 25.06.2025) "СанПиН 2.1.3684-21 санитар кагыйдәләр һәм нормаларны раслау турында" Шәһәр һәм авыл торак пунктлары территорияләрен тотуга, су объектларына, эчә торган су һәм эчә торган су белән тәмин итүгә, атмосфера һавасына, туфракларга, торак биналарга, житештерү, жәмәгать биналарын, оешмаларны эксплуатацияләүгә санитар-эпидемиологик таләпләр һәм санитар-эпидемиягә каршы (профилактик) чаралар үткәрү "(башка һәм өстәмә). 31.08.2025) органолептик, химик һәм микробиологик күрсәткечләр буенча.

Авыл жирлеге территориясендә жир өсте сулары житештерү су белән тәмин итү, хужалык-көнкүреш ихтыяжлары, авыл хужалыгы су белән тәмин итү өчен генә кулланыла.

Су объектларында су сыйфаты атмосфера явым-төшеме, предприятиеләрнең чистартылмаган сулары, торак пунктлар, авыл хужалыгы жирләре территорияләреннән өслек сулары, шулай ук туфрак эрозиясе тәэсирендә барлыкка килә.

Авыл жирлеге эчендә елгаларны төп пычратучылар - авыл хужалыгы производствосы объектлары һәм халыктан барлыкка килгән канализация сулары.

Авыл хужалыгы предприятиеләре тарафыннан туфракны эшкәртү, су объектларына янәшә жирләрне сугару буенча эрозиягә каршы агротехник чараларны үтәмәү, минераль ашламалар һәм пестицидларны нигезсез югары дозаларда кертү дә елгаларның пычрануына китерә. Яңгырлы су басулар һәм язгы су басулар вакытында туфрак, кык массасы, ягулык-майлау материаллары, нефть продуктлары юыла, бу елгаларның санитар торышын начарайта.

Жир өсте һәм жир асты суларын пычратуда халыктан барлыкка килгән канализация зур роль уйный, чөнки авыл торак пунктларында үзәкләштерелгән канализация системасы һәм чистарту корымалары юк. Канализация булмау сәбәпле, халыктан агын суларны кабул итүче булып чокырлар, түбән рельеф участкалары, кече елгалар хезмәт итә. Буран суларын кабул итүчеләр - өслек су объектлары.

Өслек суларын пычратуның потенциал чыганагы каты калдыклар калдыклары булырга мөмкин, чөнки алар калдыкларны куркынычсыз саклауны тәмин итми. Нәтижәдә, су басу һәм су басу вакытында, шулай ук жир асты сулары системасы аша көнкүреш калдыкларының таркалу продуктлары өслек су объектларына төшәргә мөмкин.

Жир өсте су ресурстарының торышын тасвирлап, күлләрнең экологик торышын билгеләп үтәргә кирәк, чөнки соңгы елларда күлләрнең үсүе һәм сазлануының табигый процесслары территорияне интенсив авыл хужалыгы белән куллану, беренче чиратта, терлекләргә көтү һәм яр бие территорияләрен суктыру белән күп тапкырлар көчәйтелгән.

1.2 Су куллануның гамәлдәге баланслары

Су куллану кулланучыларның барлык төрләре буенча билгеләнгән: халык, терлекчелек фермаларында һәм комплексларында хайваннар асрауга су чыгымнары, хужалык участкаларын сугару, янгын сүндерү.

Халыкны су белән тәмин итү күбесенчә су бүлү колонкалары аша башкарыла.

Халыкның хужалык-эчү ихтияжларына су чыгымы халык санына пропорциональ һәм биналарны төзекләндерү дәрәжәсенә бәйле.

Исәпкә алынмаган чыгымнар терлекчелек фермаларында һәм комплексларында хайваннарны тотуга су чыгымнарын үз эченә ала.

Терлекчелек фермаларында һәм комплексларында хайваннарны һәм кошларны тоту өчен су чыгымнары Россия Федерациясе Авыл хужалыгы һәм азык-төлек министрлыгы тарафыннан эшләнгән һәм расланган ВНТП-Н-97 технологик проектканың ведомство нормалары нигезендә кабул ителгән һәм түбәндәгеләрне тәшкил итә:

- мөгезле эре терлек өчен (яшь) - 30 л/тәү,
- мөгезле эре терлек ите өчен (сөт) - 100 л/тәү,
- мөгезле эре терлек өчен (ит) - 55 л/тәү,
- дуңгызлар өчен - 25 л/тәү,
- сарыклар өчен - 5,5 л/тәү,
- атлар өчен - 60 л/тәү,
- йомырка токымнары тавыклары - 0,31 л/тәү,
- ит токымлы тавыклар - 0,36 л/тәү,
- тавыклар - 0,27 л/тәү,

- казлар – 1,68 л/тәүлек.

Расчетные чыгымнары

Гомуми водопотребление үз эченә ала чыгымы (су, хужалык-питьевые ихтыяжларга торак һәм жәмәгать биналарында да, наружное пожаротушение, узган булса, сибеп урамнары һәм яшел үсентеләр.

Исәпләү чыгымнары

Гомуми су куллану торак һәм жәмәгать биналарында хужалык-эчү ихтыяжларына, тышкы янгын сүндерүгә, урамнарны һәм яшел үсентеләрне сугаруга су сарыф итүне үз эченә ала.

халыкның хужалык-эчү ихтыяжларына исәпләнгән су чыгымнары 2.04.02-84 * п.2.1 СНИП буенча кабул ителгән биналарны (санитар-техник жиһазларны) төзекләндерү дәрәжәсенә һәм су куллануның тәүлек һәм сәгать тигезсезлеге коэффициентларына карап исәпләнә. Өлешчә су куллану жәмәгать биналарында хужалык-эчү һәм көнкүреш ихтыяжларына су чыгымнарын үз эченә ала.

Тышкы янгын сүндерүгә су чыгымы нормасы һәм торак пунктта бер үк вакытта янгыннар саны резидентлар санына һәм бинаның катлылыгына карап СНИП 2.04.02-84 * 5 таблицасы буенча кабул ителгән һәм гамәлдәге хәлгә һәм генераль планын тормышка ашыруның барлык срокларына 5л/с (5 л/с су чыгымы белән 1 янгын) тәшкил итәчәк. Янгынны сүндерү вакыты - 3 сәгать. 8.13130.2009 СП буенча 50 кешедән кимрәк кеше яшәгән очракта янгын сүндерү каралмаган.

Урамнарны һәм яшел үсентеләрне сугаруга су сарыф итү нормасы СНИП 2.04.01- 85 * 3 таблица 1 искәрмә буенча кабул ителгән һәм 1 кешегә 60 л/тәү тәшкил итәчәк.

Янгынга каршы чаралар

Янгын сүндерү күздә тотыла бер су жыю манарасы кую планлаштырыла.

Исәп-хисап кереме су тышкы янгын сүндерү - 5 л/с;

Исәп-хисап кереме су эчке янгын сүндерү - 2,5 л/с.

Норма чыгым су тышкы янгын сүндерү саны бер үк вакытта янгыннар торак пунктында кабул ителгән нигездә таблицада 5 СНИП 2.04.02-84 * караш санын һәм этажность строительства и составлять, 5л/с (1 пожаром расходом воды 5 л/с) ка булган нигезләмә һәм барлык срокларда реализация генеральных планов. Янгын сүндерү озынлыгы - 3 сәгать. Нигездә авыл ЖИРЛЕГЕ 8.13130.2009 каршындагы халык кимендә 50 кешене янгын сүндерү дә күздә тотыла.

1.3 Перспектив коммуналь ресурсларны куллану өлкәсендә су белән тәэмин итү

Иске Имән авыл жирлегенә торак инфраструктурасын үстерү буенча барлык чаралар Сарман муниципаль районының Территориаль планлаштыру схемасы исәпләүләре һәм чаралары нигезендә каралган.

2035 елга кадәр су белән тәэмин итү һәм су чыгару системаларын үстерү төзелә торган территория күләмен арттыруны һәм халыкның тормыш сыйфатын яхшыртуны исәпкә ала.

3 нче таблица**Иске Имән авыл жирлеге халкы турында мәгълүмат**

Иске Имән авыл жирлегендә халык саны фаразы, кеше

Исеме	2025 . г.	2035 елда
Иске Имән авыл жирлеге	400	362
Исе Имән авылы	210	190
Сарысаз-Тәкермән авылы	190	172

Су белән тәэмин итү системасын проектлаганда кулланучылар өчен кирәкле су чыгымы билгеләнә. Халыкның хужалык-эчү ихтыяжларына су чыгымы торак пунктның һәм торак төзелеше районының санитар-техник төзекләндерү дәрәжәсенә бәйле.

1.4 Су белән тээмин итү системалары объектларын төзү, реконструкцияләү һәм модернизацияләү буенча тәкъдимнәр

Су белән тээмин итүне үстерүнең төп юнәлешләре - Иске Имән авыл жирлегә халкын эчемлек сыйфатында су белән өзлексез тээмин итү, системаларның ышанычлылыгын арттыру, челтәрләрдә аварияләр санын киметү, челтәрләрнең үткәрү сәләтен арттыру, су югалтуларны киметү.

Су белән тээмин итү челтәрләре торак пунктның бөтен территориясен 100% каплау өчен каралырга тиеш.

Халыкның уңайлы һәм куркынычсыз яшәве өчен су куллануны арттыру планлаштырыла.

Хәзерге вакытта дәүләт программалары эшләнде: халыкны эчәргә яраклы су белән тээмин итү өчен "Чиста су" дәүләт программасы.

Программаларга кертелгән чараларны үтәү су белән тээмин итү секторында нәтижәле идарә итү системасын булдырырга мөмкинлек бирәчәк:

- озак вакытлы финанслауны тээмин итү һәм шәхси инвестицияләргә бергә финанслау һәм инвестиция фондлары механизмы нигезендә шәхси инвестицияләргә жәлеп итү;

- эчке инновацион жиһазлар житештерүне стимуллаштыру;

- су белән тээмин итү секторында региональ һәм жирле программаларны гамәлгә ашыру;

- су белән тээмин итү өлкәсендә инновацион эчке жиһазлар житештерүне стимуллаштыру буенча чараларны гамәлгә ашыру;

- социаль инфраструктураның мөһим объектларын чиста эчә торган су белән тээмин итү программаларын гамәлгә ашыру.

Торак пунктны үстерү концепциясен гамәлгә ашыру кысаларында түбәндәге чараларны үтәү күздә тотыла:

1. эчә торган су белән тээмин итүнең сыйфатын көйләү, шул исәптән технологик ысулларны кулланып, беренче чиратта, суны дезинфекцияләүгә, ташсыз калдыруга, демангацияләүгә һәм йомшартуга юнәлдерелгән;

2. 2030 елга кадәр заманча технологияләр нигезендә заманча материаллардан торбалар кулланып, су белән тээмин итү челтәрләрен реконструкцияләү һәм алыштыру;

3. 2035 елга кадәр заманча технологияләр нигезендә заманча материаллардан торбалар кулланып су белән тәэмин итү челтәрләре төзү;

4. Су басу манараларын һәм артезиан скважиналарын исәпләү приборлары белән жиһазлау, диспетчерлаштыру системасын кертү.

1.5. Яңа төзелешкә, үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системалары объектларын реконструкцияләүгә һәм модернизацияләүгә капитал салуларны бәяләү

Чараларның исәпләү бәясе 2030 һәм 2035 елларга кадәр дефлятор-индексларны исәпкә алып, Су белән тәэмин итү һәм су чыгару схемасында китерелгән гамәлгә ашыру этаплары буенча китерелә. РФ Икътисади үсеш министрлыгы күрсәтмәләре буенча Россия Төзелеш министрлыгының "2024 елның IV кварталына төзелешнең смета бәясен үзгәртү индекслары турында" 18.10.2024 N 61327-ИФ/09 хатлары.

Проектлауның төрле этапларында кыйммәтне билгеләү төрле методика белән башкарылырга тиеш. Проектка кадәрге этапта, инвестицияләрне нигезлэгәндә, төзелешнең алдан (исәпләү) бәясе билгеләнә. Бу этапта әле проект юк, шуңа күрә ул максималь киңәйтелгән күрсәткечләр буенча төзелә. Мондый күрсәткечләр булмаган очракта аналог объектларның бәясе турында мәғлүмат кулланылырга мөмкин. Капиталь төзелеш объектларына эш документларын эшлэгәндә проект-смета документларын төзү юлы белән кыйммәтне ачыкларга кирәк. Бәясе проектлауның һәр этабында билгеләнә, шуңа бәйле рәвештә аны этаплап детальләштерү һәм ачыклау тәэмин ителә. Шулай итеп, төп бәяләр соңрак проект документациясен һәм төзелешне эшләүгә контракт бәяләрен формалаштыру максатыннан билгеләнә.

Исәпләүләрдә исәпкә алынмаган:

- дәүләт һәм муниципаль ихтыяжлар өчен жир участкаларын һәм күчемсез милекне резервлау һәм сатып алу бәясе;

- төзелеш территорияләрендә топографик-геодезик һәм геологик эзләнүләр үткөрү бәясе;

- төзелеш территорияләрендә биналарны һәм корылмаларны сүтү һәм сүтү буенча чаралар бәясе;

- булган объектларны реконструкцияләү буенча чаралар бәясе;

- кирәкле жиһазлар белән тәэмин итү һәм күрше территорияне төзекләндерү;

- төзелеш территориясенең үзенчәлекләре.

Исәпләү нәтижәләре (эш бәясенең йомгаклау ведомосы) 4 нче кушымтада китерелгән.

2 бүлек. Схемасы ташландык суларны агызу схемасы.

2.1 Иске Имән жирлегендә су чыгару өлкәсендә:

Хәзерге вакытта Иске Имән авыл жирлеге территориясе анализланмаган. Торак пунктларда көнкүреш һәм житештерү суларын үзәкләштерелгән чыгару

юк. Резидентлар чокырларны яки ишегалды бэдрэфлэрен кулланалар, аларның гидроизоляция дэрэжэсе житми, бу территориянең пычрануына китерэ.

Бистэ территориясендэ буран канализациясе юк. Яңгыр һәм эретелгән суларны чыгару көйләнми һәм булган рельефның түбән урыннарына алып барыла

2.2 Проект тәкъдимнәре

Халыктан су чыгару нормалары 32.13330.2012 "Канализация. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар "су куллану нормаларына тигез кабул ителә, яңгыр запасын торгызуга һәм территорияне сугаруга су чыгымнарын исәпкә алмыйча, тәүлек тигезсезлеге коэффициентын исәпкә алып.

Су белән тәэмин итү планында әйтелгәннәргә нигезләнеп: әйләнешле су белән тәэмин итү системаларын кертү, агымсыз производстволар һәм су саклау технологияләре булдыру исәбенә су чыгаруны киметү буенча чаралар үткәрү.

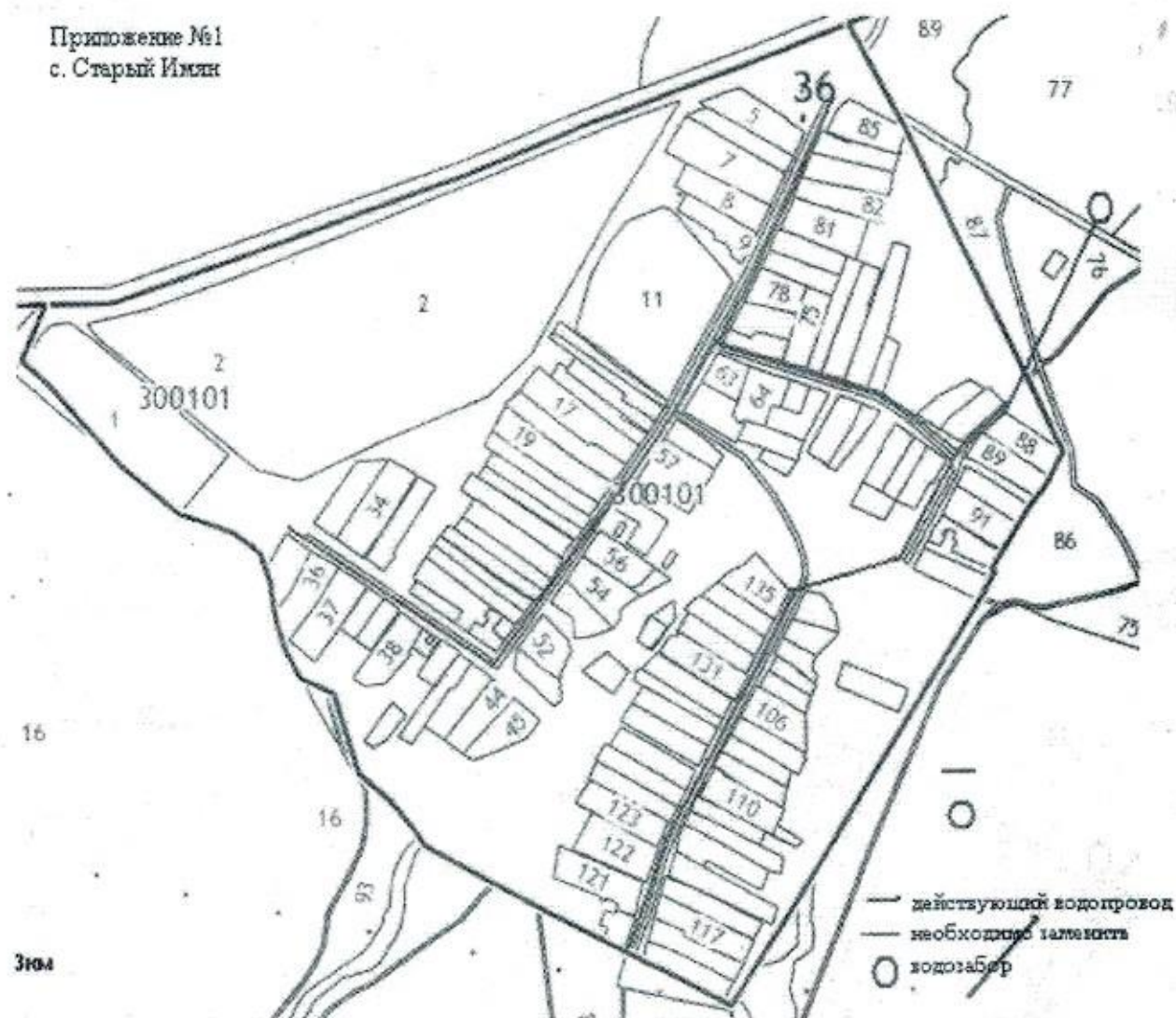
Кече торак пунктларда үзәкләштерелгән системалар төзү икътисадый яктан отышлы түгел:

1. 1 м³ агып чыгуны чистартуның бик зур бәясе аркасында;
2. төзелеш тыгызлыгы аз булу сәбәпле;
3. жирнең катлаулы рельефы аркасында.

Торак пунктлар төрле модификацияләрдә көнкүреш суларын биологик һәм тирән чистарту өчен автоном жайланмалар белән жиһазландырылырга мөмкин, ягъни: "ЮБАС" житештерүчәнлегә 1-20м³/тәүлектән, "ТОП-АС-БИОКСИ" житештерүчәнлегә 1-50 м³/тәүлектән, чистартылган канализация суларын ультратавыш блоклары белән дезинфекцияләү белән "Лазурь" кавитациясе. Чистарту һәм зарарсызландыру нәтижәсендә барлыкка килгән канализация сулары шәхси хужалык территориясен сугару өчен кулланыла яки суүткәргечкә жибәрелә, ә компостлау өчен актив юеш һәм явым-төшем, аннары туфракка ашлама буларак кертелә.

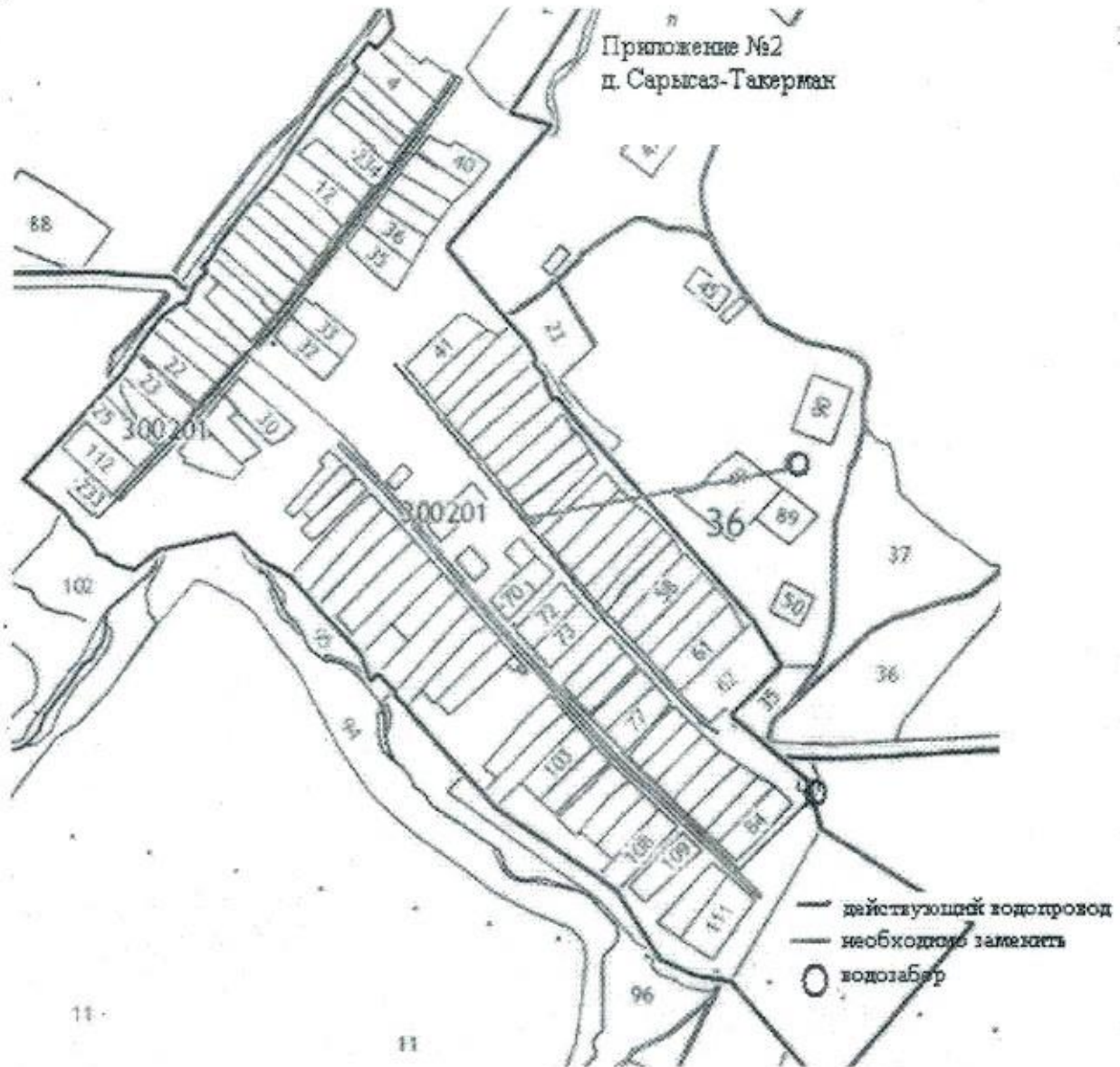
Торак пунктлар һәм житештерү мәйданчыклары территориясеннән яңгыр һәм кар суларын агызу ачык каналлар һәм лотоклар системасы белән башкарылачак.

Приложение №1
с. Старый Имя

Приложение №2
д. Сарыгаз-Такерман

26

Программа чаралары исемлеге

№ п/п	Исеме объектларын	Егэрлек	Төрө чаралар	Составы, чараларны	Гамэлгэ ашыру вакыты		Өнөмияте	Урнаштыру	Бәясе ТМЭ анда тек.бәялэре (млн. сум)
					Башы	Азагы			
саклаубаш СП									
1	Су белән тәэмин итү башняларын, Емкостьларын реконструкциялэу		реконструкциялэу,	үзгэртеп кору	2026	2030	МП	Иске Имән, Сарысавз- Төкермән авыллары	-